TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. gruodžio 19 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Muitų sąjunga – Reglamentas (ES) Nr. 952/2013 – Sąjungos muitinės kodeksas – 15 straipsnis – Muitinei teikiama informacija – Muitų teisės aktų pažeidimas – 42 straipsnis – Veiksmingos, proporcingos ir atgrasomosios sankcijos – Pamatinis sprendimas 2005/212/TVR – Nusikalstamu būdu įgytų lėšų, nusikaltimo priemonių ir turto konfiskavimas – 2 straipsnis 1 dalis – Konfiskavimas – Nacionalinės teisės normos, kuriose numatyta skirti nuo 100 % iki 200 % prekių muitinės vertės dydžio baudą ir konfiskuoti šias prekes, neatsižvelgiant į savininką“

Sujungtose bylose C-717/22 ir C-372/23

dėl *Rayonen sad Svilengrad* (Svilengrado apylinkės teismas, Bulgarija) (C-717/22) ir *Administrativen sad – Haskovo* (Haskovo administracinis teismas, Bulgarija) (C-372/23) 2022 m. lapkričio 10 d. ir 2023 m. birželio 1 d. nutartimis, kurias Teisingumo Teismas gavo atitinkamai 2022 m. lapkričio 23 d. ir 2023 m. birželio 13 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų dviejų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

„SISTEM LUX“ OOD (C-717/22),

VU (C-372/23)

prieš

Teritorialna direktsia Mitnitsa Burgas,

dalyvaujant

Rayonna prokuratura – Haskovo, Teritorialno otdelenie – Svilengrad (C-717/22),

Okrazhna prokuratura – Haskovo (C-372/23),

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro trečiosios kolegijos pirmininko pareigas einanti antrosios kolegijos pirmininkė K. Jürimäe, trečiosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai N. Jääskinen (pranešėjas), M. Gavalec ir N. Piçarra,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

* Proceso kalba: bulgarų.

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– „SISTEM LUX“ OOD, atstovaujamos *advokat* I. A. Ivanov,

– *Teritorialna direktsia Mitnitsa Burgas*, atstovaujamos V. Stefanov,

– Bulgarijos vyriausybės, atstovaujamos T. Mitova, S. Ruseva ir R. Stoyanov,

– Belgijos vyriausybės, atstovaujamos S. Baeyens ir P. Cottin,

– Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos A. Pérez-Zurita Gutiérrez,

– Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocati dello Stato* A. Collabolletta ir F. Meloncelli,

– Latvijos vyriausybės, atstovaujamos J. Davidoviča, K. Pommere ir I. Romanovska,

– Europos Komisijos, atstovaujamos F. Moro ir I. Zaloguin,

susipažinęs su 2024 m. gegužės 8 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 2005 m. vasario 24 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2005/212/TVR dėl nusikalstamu būdu įgytų lėšų, nusikaltimo priemonių ir turto konfiskavimo (OL L 68, 2005, p. 49) 1 straipsnio ketvirtos įtraukos ir 2 straipsnio 1 dalies, 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL L 269, 2013, p. 1, klaidų ištaisymai OL L 70, 2015, p. 66 ir OL L 267, 2016, p. 2, toliau – Sąjungos muitinės kodeksas), 5 straipsnio 3 punkto, 15 straipsnio ir 42 straipsnio 1 ir 2 dalių, 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/42/ES dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų įšaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje (OL L 127, 2014, p. 39) 2 straipsnio 4 punkto ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 17 straipsnio 1 dalies, 41 straipsnio ir 49 straipsnio 3 dalies išaiškinimo.

2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant Serbijoje įsteigtos bendrovės „SISTEM LUX“ OOD (toliau – *Sistem Lux*) ginčą su *Teritorialna direktsia Mitnitsa Burgas* (Burgaso muitinės teritorinė direkcija, Bulgarija) (toliau – muitinės direkcija) (byla C-717/22) ir Serbijos piliečio VU ginčą su muitinės direkcija (byla C-372/23) dėl sprendimo skirti VU administracinę sankciją už kontrabandą ir konfiskuoti šios kontrabandos dalyką – *Sistem Lux* prekes.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Pamatinis sprendimas 2005/212

3 Pamatinio sprendimo 2005/212 1 konstatuojamojoje dalyje numatyta:

„Pagrindinis tarpvalstybinio organizuoto nusikalstamumo motyvas yra finansinė nauda. Todėl bet koks tokio nusikalstamumo prevencijos ir kovos su juo bandymas, kad būtų veiksmingas, turėtų būti sutelktas į nusikalstamu būdu įgytų lėšų suradimą, įšaldymą, areštavimą ir konfiskavimą. <…>“

4 Šio pamatinio sprendimo 1 straipsnio „Sąvokų apibrėžimai“ ketvirtoje įtraukoje nustatyta:

„Šiame pamatiniame sprendime:

<…>

– „konfiskacija“ – tai byloje dėl nusikaltimo arba nusikaltimų teismo numatyta turto galutinio atėmimo bausmė arba priemonė“.

5 Minėto pamatinio sprendimo 2 straipsnyje „Konfiskavimas“ numatyta:

„1. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių, kad galėtų konfiskuoti visas arba dalį nusikaltimo priemonių ir lėšų, įgytų iš nusikaltimų, už kuriuos baudžiama laisvės atėmimu daugiau kaip vieneriems metams, arba turtą, kurio vertė atitinka tokias lėšas.

<…>“

Sąjungos muitinės kodeksas

6 Sąjungos muitinės kodekso 15 straipsnyje „Muitinei teikiama informacija“ nurodyta:

„1. Bet kuris asmuo, tiesiogiai arba netiesiogiai dalyvaujantis atliekant muitinės formalumus arba muitinį tikrinimą, muitinės prašymu per nustatytą terminą tinkama forma pateikia jai visus būtinus dokumentus bei informaciją ir suteikia visą tiems formalumams arba tikrinimui atlikti būtiną pagalbą.

2. Pateikdamas muitinei muitinės deklaraciją, laikinojo saugojimo deklaraciją, įvežimo bendrąją deklaraciją, išvežimo bendrąją deklaraciją, reeksporto deklaraciją ar pranešimą apie reeksportą arba prašymą išduoti leidimą ar priimti kitą sprendimą, atitinkamas asmuo prisiima atsakomybę už visus toliau išvardytus atvejus:

a) deklaracijoje, pranešime arba prašyme pateiktos informacijos tikslumą ir išsamumą;

b) visų deklaraciją, pranešimą arba prašymą papildančių dokumentų autentiškumą, tikslumą ir galiojimą;

c) kai taikytina – visų pareigų, susijusių su atitinkamos muitinės procedūros įforminimu konkrečioms prekėms arba su operacijomis, kurias leista atlikti, vykdymą.

Pirma pastraipa taip pat taikoma, kai bet kuri muitinės reikalaujama arba jai suteikiama informacija teikiama bet kuria kita forma.

Jeigu deklaraciją arba pranešimą, prašymą arba informaciją pateikia suinteresuotojo asmens atstovas muitinėje, kaip nurodyta 18 straipsnyje, tas atstovas muitinėje taip pat privalo vykdyti šios dalies pirmoje pastraipoje nustatytas pareigas.“

7 To paties kodekso 42 straipsnyje „Sankcijų taikymas“ nustatyta:

„1. „Kiekviena valstybė narė nustato sankcijas, taikomas už muitų teisės aktų nesilaikymą. Tokios sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.

2. Kai taikomos administracinės sankcijos, jos gali būti, *inter alia*, vienos arba abiejų iš toliau nurodytų formų:

a) muitinės paskirta piniginė bauda, įskaitant atitinkamais atvejais taikomą susitarimą, pakeičiantį baudžiamosios sankcijos taikymą;

b) atitinkamam asmeniui suteikto leidimo atšaukimas, jo galiojimo sustabdymas arba dalinis pakeitimas.

<…>“

8 Minėto kodekso 79 straipsnio „Skolos muitinei atsiradimas dėl reikalavimų nesilaikymo“ 1 dalyje numatyta:

„Importo skola muitinei, susijusi su prekėmis, apmokestinamomis importo muitu, atsiranda, jei neįvykdoma:

a) bent viena iš muitų teisės aktuose nustatytų pareigų, susijusių su ne Sąjungos prekių įvežimu į Sąjungos muitų teritoriją, jų paėmimu iš muitinės priežiūros arba su tokių prekių gabenimu, perdirbimu, saugojimu, laikinuoju saugojimu, laikinuoju įvežimu arba disponavimu jomis toje teritorijoje;

b) bent viena iš muitų teisės aktuose nustatytų pareigų, susijusių su prekių galutiniu vartojimu Sąjungos muitų teritorijoje;

c) kuri nors sąlyga, kurią privaloma įvykdyti įforminant ne Sąjungos prekėms muitinės procedūrą arba taikant su prekių galutiniu vartojimu susijusį neapmokestinimą muitu ar apmokestinimą taikant sumažintą importo muito normą.“

9 To paties kodekso 158 straipsnis „Prekių deklaravimas muitinei ir Sąjungos prekių muitinės priežiūra“ suformuluotas taip:

„1. Visos prekės, kurioms norima įforminti muitinės procedūrą, išskyrus laisvosios zonos procedūrą, nurodomos muitinės deklaracijoje, pateiktoje atitinkamai procedūrai įforminti.

2. Konkrečiais atvejais, nenurodytais 6 straipsnio 3 dalyje, muitinės deklaracija gali būti pateikta naudojantis ne elektroninėmis duomenų apdorojimo priemonėmis.

3. Sąjungos prekės, deklaruotos eksporto, vidinio Sąjungos tranzito ar laikinojo išvežimo perdirbti procedūrai įforminti, yra muitinės prižiūrimos nuo 1 dalyje nurodytos deklaracijos priėmimo iki jų išvežimo iš Sąjungos muitų teritorijos, perdavimo valstybės nuosavybėn, sunaikinimo arba iki joms įformintos muitinės deklaracijos pripažinimo negaliojančia.“

10 Sąjungos muitinės kodekso 198 straipsnyje „Priemonės, kurių turi imtis muitinė“ nustatyta:

„1. Muitinė imasi visų būtinų disponavimo prekėmis priemonių, įskaitant konfiskavimą ir pardavimą ar sunaikinimą, šiais atvejais:

a) jei nebuvo įvykdyta bent viena iš muitų teisės aktuose nustatytų pareigų, susijusių su ne Sąjungos prekių įvežimu į Sąjungos muitų teritoriją, arba prekės buvo nuslėptos nuo muitinės priežiūros;

<…>“

11 Šio kodekso 233 straipsnyje „Sąjungos tranzito procedūros vykdytojo ir įforminus Sąjungos tranzito procedūrą gabenamų prekių vežėjo bei gavėjo pareigos“ numatyta:

„1. Sąjungos tranzito procedūros vykdytojas atsako už visą tai, kas nurodyta toliau:

a) už visų ir nepakeisto pavidalo prekių ir būtinos informacijos pateikimą paskirties muitinės įstaigai per nustatytą terminą ir nepažeidus muitinės taikomų prekių identifikavimo užtikrinimo priemonių;

<…>

3. Prekių vežėjas arba gavėjas, kuris priima prekes žinodamas, kad jos gabenamos taikant Sąjungos tranzito procedūrą, taip pat atsako už visų ir nepakeisto pavidalo prekių pateikimą paskirties muitinės įstaigai per nustatytą terminą ir nepažeidus muitinės taikomų prekių identifikavimo užtikrinimo priemonių.“

12 Minėto kodekso 226 straipsnyje „Išorinis tranzitas“ nurodyta:

„1. Įforminus išorinio tranzito procedūrą ne Sąjungos prekės gali būti gabenamos iš vienos Sąjungos muitų teritorijos vietos į kitą joms netaikant:
   a) importo muito;
   b) kitų privalomųjų mokėjimų, numatytų kitose atitinkamose galiojančių teisės aktų nuostatose;
   c) prekybos politikos priemonių, jeigu jomis nedraudžiama įvežti prekių į Sąjungos muitų teritoriją arba išvežti iš tos teritorijos.

2. Konkrečiais atvejais Sąjungos prekėms įforminama išorinio tranzito procedūra.

<…>“

Direktyva 2014/42

13 Direktyvos 2014/42 2 straipsnio „Terminų apibrėžtys“ 4 punkte nustatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

<…>

4) konfiskavimas – dėl nusikalstamos veikos teismo paskirtas galutinis turto paėmimas“.

14 Šios direktyvos 14 straipsnio „Bendrųjų veiksmų 98/699/TVR ir tam tikrų pamatinių sprendimų 2001/500/TVR bei 2005/212/TVR nuostatų pakeitimas“ 1 dalyje numatyta:

„[1998 m. gruodžio 3 d. Bendrieji veiksmai 98/699/TVR, Tarybos priimti remiantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu dėl pinigų plovimo, nusikaltimo priemonių ir nusikalstamu būdu įgytų pajamų nustatymo, paieškos, įšaldymo, areštavimo ir konfiskavimo (OL L 333, 1998, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 97)], [2001 m. birželio 26 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2001/500/TVR dėl pinigų plovimo, nusikaltimo priemonių ir nusikalstamu būdu įgytų pajamų nustatymo, paieškos, įšaldymo, areštavimo ir konfiskavimo (OL L 182, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 158)] 1 straipsnio a punktas ir 3 bei 4 straipsniai ir Pamatinio sprendimo [2005/212] 1 straipsnio pirmos keturios įtraukos bei 3 straipsnis pakeičiami šia direktyva valstybėms narėms, kurioms ši direktyva yra privaloma, nedarant poveikio tų valstybių narių pareigoms, susijusioms su tų pamatinių sprendimų perkėlimo į nacionalinę teisę terminais“.

Europos gero administracinio elgesio kodeksas

15 Europos gero administracinio elgesio kodekso, patvirtinto 2001 m. rugsėjo 6 d. Parlamento rezoliucija (OL C 72 E, 2002, p. 331), 7 straipsnyje „Piktnaudžiavimo galia nebuvimas“ numatyta:

„Galios turi būti naudojamos tik tiems tikslams, kuriems jos atitinkamų nuostatų buvo suteiktos. Valdininkas turi ypač vengti naudotis šiomis galiomis įstatymų nepagrįstiems tikslams arba tikslams, kurie nėra skirti visuomenės labui“.

Bulgarijos teisė

Muitinės įstatymas

16 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos *Zakon za mitnitsite* (Muitinės įstatymas, DV, Nr. 15, 1998 m. vasario 6 d.; toliau – Muitinės įstatymas) 231 straipsnyje nustatyta:

„Sprendimus skirti administracinę sankciją priima *Agentsia „Mitnitsi“* [(Muitinės agentūra, Bulgarija)] direktorius arba jo paskirti tarnautojai.“

17 Šio įstatymo 233 straipsnyje nustatyta:

„1. Asmeniui, kuris be muitinės žinios ar leidimo per valstybės sieną perveža ar gabena prekes arba kėsinasi tai daryti, kai ta veika nelaikoma nusikalstama, skiriama bauda už kontrabandą, siekianti 100–200 % prekių muitinės vertės arba eksporto vertės, jei prekės eksportuojamos.

<…>

6. Kontrabanda per muitinę vežamos prekės paimamos valstybės naudai neatsižvelgiant į tai, kas yra jų savininkas, o kai jos dingsta arba buvo pavogtos, [pažeidėjas] baudžiamas bauda, lygia jų muitinei vertei arba eksporto vertei, jei prekės eksportuojamos.

<…>“

Administracinių nusižengimų ir sankcijų įstatymas

18 *Zakon za administrativnite narushenia i nakazania* (Administracinių nusižengimų ir sankcijų įstatymas, DV, Nr. 92, 1969 m. lapkričio 28 d.) 7 straipsnyje nustatyta:

„1. Kaltė dėl veiksmų, kvalifikuojamų kaip administracinis nusižengimas, yra tuomet, kai jie padaryti tyčia ar dėl aplaidumo.

2. Už veiksmus, padarytus dėl aplaidumo, nebaudžiama tik aiškiai numatytais atvejais.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Byla C-717/22

19 2021 m. gegužės 28 d. Bulgarijos–Turkijos pasienyje esančio Kapitan Andrejevo (Bulgarija) muitinės posto pareigūnas patikrino vilkiką su puspriekabe, gabenusį trylika Turkijoje pakrautų siuntų su aliuminio profiliais.

20 Muitinės pareigūnas patikrino šio vilkiko vairuotojo VU pateiktus muitinės dokumentus ir konstatavo, kad aštuonios vežtos siuntos, priklausančios *Sistem Lux*, lydimuosiuose dokumentuose nebuvo deklaruotos.

21 Pagal Muitinės įstatymo 233 straipsnio 1 dalį buvo pradėta administracinio nusižengimo tyrimo procedūra, per kurią nustatyta, kad VU, nors ir dalyvavo pakraunant ir sveriant krovinį, neįvykdė jam, kaip tarptautinį vežimą atliekančiam vairuotojui, tenkančios pareigos susipažinti su pateiktais dokumentais ir patikrinti, be kita ko, jų atitiktį faktiškai gabenamoms prekėms.

22 Taigi administracinę sankciją skirianti institucija nusprendė, kad be muitinės žinios ir leidimo vežtdamas aptariamus aliuminio profilius per Bulgarijos sieną VU padarė Muitinės įstatymo 233 straipsnio 1 dalyje nurodytą administracinį nusižengimą dėl aplaidumo. Už kontrabandą jam skyrė 73 140,06 Bulgarijos levų (BGN) (apie 37 400 EUR) baudą, atitinkančią aštuoniose nedeklaruotose siuntose rastų aliuminio profilių muitinę vertę. Remdamasi Muitinės įstatymo 233 straipsnio 6 dalimi ta institucija taip pat nurodė konfiskuoti šiuos aliuminio profilius valstybės naudai.

23 Šiomis aplinkybėmis *Sistem Lux* pareiškė ieškinį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, t. y. *Rayonen sad Svilengrad* (Svilengrado apylinkės teismas, Bulgarija), dėl sprendimo konfiskuoti minėtus aliuminio profilius.

24 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Muitinės įstatymo 233 straipsnio 6 dalis, kurioje numatytas kontrabandinių prekių konfiskavimas, neatsižvelgiant į jų savininką, gali prieštarauti Sąjungos teisės nuostatoms, kai šios prekės priklauso kitam nei administracinį nusižengimą padariusiam asmeniui arba kai šį nusižengimą asmuo padarė dėl aplaidumo.

25 Be to, šis teismas pažymi, kad pagal Sąjungos teisę taip pat gali būti draudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata, kokia nurodyta pirmesniame punkte, nes konfiskavimas, kaip papildoma sankcija, skiriama kartu su bauda už kontrabandą, galėtų pažeisti Sąjungos muitinės kodekso 42 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su Chartijos 49 straipsnio 3 dalimi, įtvirtintą proporcingumo principą. Tokia nuostata taip pat galėtų prieštarauti Chartijos 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintai kiekvieno asmens teisei laisvai naudotis įsigytu turtu.

26 Toliau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi dėl Muitinės įstatymo 233 straipsnio 6 dalyje numatytos konfiskavimo priemonės atitikties Sąjungos muitinės kodekso 42 straipsnio 2 daliai, kiek joje pateiktas išsamus administracinių sankcijų, kurios gali būti taikomos už muitų teisės aktų pažeidimą, sąrašas, taip pat Pamatinio sprendimo 2005/212 1 straipsnio ketvirtai įtraukai ir 2 straipsnio 1 daliai bei Direktyvos 2014/42 2 straipsnio 4 punktui, pagal kuriuos neleidžiama, kad tokią priemonę taikytų administracinė institucija.

27 Šiomis aplinkybėmis *Rayonen sad Svilengrad* (Svilengrado apylinkės teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Sąjungos muitinės kodekso] 42 straipsnio 2 dalis, kurioje išsamiai nustatyta, kokių rūšių administracinės sankcijos gali būti taikomos už muitų teisės aktų pažeidimą, siejama su [Chartijos] 17 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad tokia nacionalinės teisės norma, kaip Muitinės įstatymo 233 straipsnio 6 dalis, pagal kurią kaip papildoma administracinė sankcija numatytas pažeidimo dalyko konfiskavimas (nuosavybės paėmimas valstybės naudai), yra neleidžiama? Ar pažeidimo dalyko konfiskavimas leidžiamas tais atvejais, kai konfiskuotinas turtas priklauso ne pažeidėjui, o kitam asmeniui?

2. Ar [šio kodekso] 42 straipsnio 1 dalis, siejama su Chartijos 49 straipsnio 3 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad tokia nacionalinės teisės norma, kaip Muitinės įstatymo 233 straipsnio 6 dalis, pagal kurią greta baudos numatyta papildoma sankcija – pažeidimo dalyko konfiskavimas (paėmimas valstybės naudai), toliau nurodytais atvejais yra neleidžiama kaip siekiamo teisėto tikslo neatitinkantis neproporcingas kišimasis į teisę į nuosavybę: apskritai, kai konfiskuotinas turtas, kuris yra pažeidimo dalykas, priklauso pažeidėjui, taip pat kai tas turtas priklauso trečiajam asmeniui, kuris nėra pažeidėjas, ir konkrečiai, kai asmuo pažeidimą padarė ne tyčia, o dėl aplaidumo?

3. Ar Pamatinio sprendimo 2005/[212] 2 straipsnio 1 dalies nuostatos, siejamos su Chartijos 17 straipsnio 1 dalimi, atsižvelgiant į 2021 m. [sausio] 14 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimą byloje *Okrazhna prokuratura – Haskovo ir Apelativna prokuratura – Plovdiv* (C-393/19, EU:C:2021:8), pagal principą *argumentum a fortiori* turi būti aiškinamos taip, kad jos taikomos ir tais atvejais, kai padaryti veiksmai yra ne nusikalstama veika, bet administracinis nusižengimas, o skirtumas tarp jų tėra kriterijus „didelis mastas“, remiantis jurisprudencijoje preziumuota kontrabandos dalyko verte[?] Ar tokiu atveju Pamatinio sprendimo 2005/212 1 straipsnio ketvirta įtrauka ir
[Direktyvos 2014/42] 2 straipsnio 4 punktas turi būti aiškinami taip, kad sąvoka „konfiskavimas“ konkrečiai reiškia bausmę arba priemonę, kurią turi paskirti teismas, ir jos

neturi teisės skirti administracinė institucija, taip pat ar šias nuostatas reikia aiškinti taip, kad tokia nacionalinės teisės norma, kaip antai Muitinės įstatymo 233 straipsnio 6 dalis, siejama su to paties įstatymo 231 straipsniu, yra neleidžiama?“

Byla C-372/23

28 Pagrindinės bylos C-372/23 faktinės aplinkybės sutampa su faktinėmis aplinkybėmis byloje C-717/22, išdėstytomis šio sprendimo 19–22 punktuose.

29 VU *Rayonen sad Svilengrad* (Svilengrado apylinkės teismas) apskundė administracinę sankciją skiriančios institucijos sprendimą skirti jam 73 140,06 BGN baudą už kontrabandą ir konfiskuoti aptariamas prekes valstybės naudai.

30 Šis teismas patvirtino šį sprendimą, motyvuodamas tuo, kad VU iš tikrųjų gabeno ir įvežė šias prekes į Bulgarijos teritoriją be muitinės žinios ir leidimo, neįvykdęs pareigos prieš tai jas deklaruoti ne žodžiu, o raštu, todėl padarytas administracinis nusižengimas, t. y. „kontrabanda“ kaip ji suprantama pagal Muitinės įstatymo 233 straipsnio 1 dalį. Be to, jis pažymėjo, kad VU neįvykdė rūpestingumo pareigos, o tai reiškia „kaltės“, kaip ji suprantama pagal Administracinių nusižengimų ir sankcijų įstatymo 7 straipsnį, formą, nepaisant to, kad elgesys nebuvo tyčinis.

31 VU pateikė skundą dėl šio sprendimo *Administrativen sad – Haskovo* (Haskovo administracinis teismas, Bulgarija), t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Tame teisme VU tvirtina, kad netyčia pažeidė pareigą raštu deklaruoti aptariamas prekes, todėl nepadarė kontrabandos pažeidimo, kuriam pripažinti reikia, kad būtų tyčia.

32 VU taip pat teigia, kad atlikdami muitinį patikrinimą muitinės pareigūnai nesilaikė Europos gero administracinio elgesio kodekso 6–10 straipsnių ir kad, pripažindami jį atsakingu, pažeidė visų pirmą šio kodekso 7 straipsnį.

33 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad jam kyla abejonių dėl Muitinės įstatymo 233 straipsnio 1 dalies suderinamumo su Sąjungos teise, nes toje nuostatoje nedaroma skirtumo pagal tai, ar kontrabanda įvykdyta tyčia, ar ne. Vis dėlto, šio teismo nuomone, nacionalinės teisės aktai taip pat galėtų būti laikomi atitinkančiais Chartijos 49 straipsnio 3 dalį, motyvuojant tuo, kad administraciniai nusižengimai kelia mažesnį socialinį pavojų nei nusikalstamos veikos. Be to, minėtas teismas pažymi, kad Muitinės įstatymo 233 straipsnio 1 dalyje numatyta skirti sankciją, kuri gali būti nuo 100 % iki 200 % prekių muitinės vertės, todėl administracinę sankciją skirianti institucija taiko šią nuostatą atsižvelgdama į visus konkretaus atvejo faktus ir aplinkybes, įskaitant tyčinį ar netyčinį padaryto nusižengimo pobūdį.

34 Šiomis aplinkybėmis *Administrativen sad – Haskovo* (Haskovo administracinis teismas, Bulgarija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. „Ar [Sąjungos muitinės kodekso] 15 straipsnis, siejamas su 42 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama tokia nacionalinės teisės norma, kaip [Muitinės įstatymo] 233 straipsnio 1 dalis, siejama su [Administracinių nusižengimų ir sankcijų įstatymo] 7 straipsniu, kurioje numatyta skirti sankciją už be tyčios įvykdytą kontrabandą tuo atveju, kai muitų teisės aktai pažeisti dėl rūpestingumo pareigos neįvykdymo, būtent nesilaikius nustatytos per valstybės sieną gabenamų prekių deklaravimo formos? Ar

nacionalinės teisės norma, pagal kurią pažeidimą tokiais atvejais leidžiama kvalifikuoti kaip dėl aplaidumo įvykdytą kontrabandą, yra leidžiama, ar tyčia yra privalomas kontrabandos sudėties požymis?

2. Ar [šio kodekso] 42 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama tokia nacionalinės teisės norma, kaip Muitinės įstatymo 233 straipsnio 1 dalis, siejama su Administracinių nusižengimų ir sankcijų įstatymo 7 straipsniu, pagal kurią už pirmą kartą padarytą į sąvoką „kontrabanda“ patenkantį pažeidimą gali būti skiriama tokio paties pobūdžio ir dydžio sankcija, t. y. nuo 100 % iki 200 % pažeidimo dalyko muitinės vertės sudaranti „bauda“, neatsižvelgiant į tai, ar jis buvo padarytas tyčia, ar dėl aplaidumo?

3. Ar [šio kodekso] 42 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama nacionalinės teisės norma, kaip antai [Muitinės įstatymo] 233 straipsnio 6 dalis, pagal kurią kaip papildoma sankcija numatytas pažeidimo dalyku esančių ir nedraudžiamų turėti prekių ar turto konfiskavimas (paėmimas valstybės nuosavybėn)? Ar pažeidimo dalykas gali būti konfiskuojamas tais atvejais, kai konfiskuotinas turtas yra ne pažeidėjo, o kito asmens nuosavybė?

4. Ar [to paties kodekso] 42 straipsnio 1 dalis, siejama su [Chartijos] 49 straipsnio 3 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad tokia nacionalinės teisės norma, kaip Muitinės įstatymo 233 straipsnio 6 dalis, pagal kurią greta sankcijos „bauda“ numatyta papildoma sankcija – pažeidimo dalyku esančių ir nedraudžiamų turėti prekių ar turto konfiskavimas (paėmimas valstybės nuosavybėn), toliau nurodytais atvejais yra neleidžiama kaip siekiamo teisėto tikslo neatitinkantis neproporcingas kišimasis į teisę į nuosavybę: apskritai, kai konfiskuotinas turtas, kuris yra pažeidimo dalykas, priklauso pažeidėjui, taip pat kai jis priklauso trečiajam asmeniui, kuris nėra pažeidėjas, ir konkrečiai, kai pažeidėjas padarė pažeidimą ne tyčia, o dėl aplaidumo?“

5. Ar [Sąjungos muitinės kodekso] 5 straipsnio 3 punktas, siejamas su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 41 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad muitinį tikrinimą atliekančios institucijos privalo laikytis Europos gero administravimo elgesio kodekso nuostatų, visų pirma jo 6–10 straipsnių, ir kad neleidžiama tokia nacionalinės teisės norma, kaip antai Muitinės įstatymo 233 straipsnio 1 dalis, siejama su Administracinių nusižengimų ir sankcijų įstatymo 7 straipsnio 2 dalimi, pagal kurią formaliai ir dėl aplaidumo muitų teisės aktus pažeidusiems asmenims gali būti skiriamos už tyčinius veiksmus nustatytos sankcijos, o pagal Muitinės įstatymo 233 straipsnio 6 dalį gali būti nurodoma konfiskuoti (paimti valstybės nuosavybėn) trečiajam asmeniui priklausantį pažeidimo dalyką, prieš tai neinformavus aplaidžiai veikiančio asmens apie tai, kaip jis turi elgtis pagal įstatymus, ir kaip tinkamai, teisės aktų nustatyta tvarka užpildyti prekių gabenimo per išorinę Europos Sąjungos sieną dokumentus?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumo

35 Pagal suformuotą jurisprudenciją SESV 267 straipsnyje numatytas procesas yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemonė, suteikianti Teisingumo Teismui galimybę pateikti nacionaliniams teismams Sąjungos teisės išaiškinimą, būtiną priimti

sprendimams pastarųjų teismų nagrinėjamose bylose (2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

36 Kadangi nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą yra šios procedūros pagrindas, nacionalinis teismas šioje nutartyje turi nurodyti faktines bei teisines pagrindinės bylos aplinkybes ir pateikti reikiamus paaiškinimus dėl prašomų išaiškinti Sąjungos teisės nuostatų pasirinkimo priežasčių ir ryšio, kurį jis nustatė tarp šių nuostatų ir jo nagrinėjamam ginčui taikytinų nacionalinės teisės aktų (šiuo klausimu žr. 2020 m. birželio 4 d. Sprendimo *C.F. (Mokestinis patikrinimas)*, C-430/19, EU:C:2020:429, 23 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

37 Šiuo aspektu taip pat svarbu pažymėti, kad nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą esanti informacija turi leisti Teisingumo Teismui pateikti naudingus atsakymus į nacionalinio teismo klausimus, o valstybių narių vyriausybėms ir kitoms suinteresuotosioms šalims – pasinaudoti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje joms suteikta teise pateikti pastabas. Teisingumo Teismas turi užtikrinti, kad ši teisė būtų garantuojama, atsižvelgiant į tai, kad pagal šią nuostatą suinteresuotosioms šalims įteikiamos tik nutartys dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą (šiuo klausimu žr. 2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *Irish Ferries*, C-570/19, EU:C:2021:664, 134 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

38 Šie nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą turiniui keliami reikalavimai aiškiai išdėstyti Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnyje, kuris prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui turi būti žinomas vykdant bendradarbiavimą pagal SESV 267 straipsnį ir kurio jis privalo tiksliai laikytis (2014 m. liepos 3 d. Nutarties *Talasca*, C-19/14, EU:C:2014:2049, 21 punktas; 2021 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Toplofikatsia Sofia ir kt.*, C-208/20 ir C-256/20, EU:C:2021:719, 20 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Be to, jie priminti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo rekomendacijų nacionaliniams teismams dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikimo (OL C 380, 2019, p. 1) 13, 15 ir 16 punktuose, o dabar išdėstyti naujos redakcijos Europos Sąjungos Teisingumo Teismo rekomendacijų nacionaliniams teismams dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikimo (OL C 6008, 2024) 13, 15 ir 16 punktuose.

39 Šiuo atveju penktasis klausimas byloje C-372/23 neatitinka šių reikalavimų.

40 Iš tiesų nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nenurodytos priežastys, paskatinusios šį prašymą pateikusį teismą kreiptis dėl šiame klausime nurodytų nuostatų, visų pirma dėl Europos gero administravimo elgesio kodekso nuostatų, išaiškinimo. Šis teismas taip pat nenurodo ryšio, kurį nustatė tarp šio kodekso nuostatų ir pagrindinėje byloje taikytinų nacionalinės teisės aktų. Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas negali įvertinti, kiek atsakymas į minėtą klausimą yra būtinas tam, kad minėtas teismas galėtų priimti sprendimą.

41 Vadinasi, penktasis klausimas byloje C-372/23 yra nepriimtinas.

Dėl esmės

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų byloje C-372/23

42 Pirmuoju ir antruoju klausimais byloje C-372/23, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos muitinės kodekso 15 straipsnis ir 42 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės normos, leidžiančios konstatuoti muitų teisės aktų pažeidimą vien dėl aplaidumo, kuris pasireiškė tuo, kad nesilaikyta tinkamos vežamų prekių deklaracijos formos, taip pat draudžiama, kad tokiomis aplinkybėmis minėtą pažeidimą padariusiam asmeniui būtų skiriama administracinė sankcija, kurios dydis yra ne mažesnis nei prekių, kurios yra šio pažeidimo dalykas, muitinė vertė.

43 Sąjungos muitinės kodekso 15 straipsnio „Muitinei teikiama informacija“ 1 dalyje nustatyta, kad bet kuris asmuo, tiesiogiai ar netiesiogiai dalyvaujantis atliekant muitinį tikrinimą, turi pateikti muitinei visus reikiamus dokumentus ar informaciją. Kaip numatyta šio 15 straipsnio 2 dalyje, pateikdamas muitinei deklaraciją asmuo prisiima atsakomybę, be kita ko, už toje deklaracijoje pateiktos informacijos tikslumą ir išsamumą.

44 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos atrodo, kad pagrindinėse bylose aptariamos prekės buvo gabenamos iš Turkijos į Serbiją, o Bulgarija buvo tik tranzito šalis. Taigi šioms prekėms turėjo būti taikoma „išorinio tranzito procedūra“, kaip ji suprantama pagal Sąjungos muitinės kodekso 226 straipsnį, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Šio kodekso 158 straipsnyje numatyta, kad visos prekės, kurioms norima įforminti muitinės procedūrą, išskyrus laisvosios zonos procedūrą, nurodomos muitinės deklaracijoje, pateiktoje atitinkamai procedūrai įforminti.

45 Sąjungos muitinės kodekso 15 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su šio kodekso 158 straipsniu, nustatytos pareigos pateikti deklaraciją nesilaikymas yra „muitų teisės aktų nesilaikymas“, kaip tai suprantama pagal minėto kodekso 42 straipsnio 1 dalį. Iš tiesų pastaroji sąvoka apima ne tik sukčiavimą, bet ir bet kokį Sąjungos muitų teisės aktų nesilaikymą. Siekiant tokį nesilaikymą pripažinti „muitų teisės aktų nesilaikymu“, kaip tai suprantama pagal šio 42 straipsnio 1 dalį, nesvarbu, ar tas nesilaikymas buvo tyčinis ar dėl aplaidumo, o gal nebuvo jokio neteisėto ekonominės veiklos vykdytojo elgesio (šiuo klausimu žr. 2023 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *J. P. Mali*, C-653/22, EU:C:2023:912, 29 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

46 Iš to išplaukia, kad sankcijos pagal to paties kodekso 42 straipsnį taikomos situacijoje, kai atitinkamas ekonominės veiklos vykdytojas reikalavimų nesilaiko dėl aplaidumo.

47 Kalbant apie tokio nesilaikymo pasekmes pažymėtina, kad kiekviena valstybė narė pagal Sąjungos muitinės kodekso 42 straipsnio 1 dalį turi numatyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas, be kita ko, už neteisingos informacijos pateikimą muitinės deklaracijoje (2023 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *J. P. Mali*, C-653/22, EU:C:2023:912, 30 punktas).

48 Nesuderinus Sąjungos teisės aktų dėl sankcijų, taikomų nesilaikant šiais teisės aktais nustatytoje tvarkoje numatytų sąlygų, valstybės narės yra kompetentingos pasirinkti, kaip jos pačios mano, tinkamas sankcijas. Vis dėlto, atsižvelgiant į Sąjungos muitinės kodekso 42 straipsnio 1 dalyje numatytą sankcijų proporcingumo reikalavimą, remiantis šia nuostata priimtos administracinės ar baudžiamosios priemonės neturi viršyti to, kas būtina teisėtai siekiamiems šio kodekso tikslams

įgyvendinti, ir neturi būti neproporcingos šiems tikslams (šiuo klausimu žr. 2023 m. birželio 8 d. Sprendimo *ZES Zollner Electronic*, C-640/21, EU:C:2023:457, 60 ir 61 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

49 Taigi sankcijų griežtumas turi atitikti pažeidimų, už kuriuos jos skiriamos, sunkumą ir visų pirma užtikrinti realų atgrasomąjį poveikį, nepažeidžiant proporcingumo reikalavimo (šiuo klausimu žr. 2017 m. kovo 22 d. Sprendimo euro*-Team ir Spirál-Gép*, C-497/15 ir C-498/15, EU:C:2017:229, 42 punktą ir 2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *Agenzia delle dogane e dei monopoli ir Ministero dell'Economia e delle Finanze*, C-452/20, EU:C:2022:111, 39 punktą).

50 Valstybės narės turi laikytis šio reikalavimo ne tik nustatydamos pagrindinius pažeidimo požymius ir taisykles, susijusias su baudų dydžiu, bet ir vertindamos aplinkybes, į kurias galima atsižvelgti nustatant baudos dydį (šiuo klausimu žr. 2023 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *J. P. Mali*, C-653/22, EU:C:2023:912, 33 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

51 Nagrinėjamu atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Muitinės įstatymo 233 straipsnio 1 dalyje numatyta bauda už kontrabandos pažeidimą sudaro nuo 100 % iki 200 % prekių, kurios yra šio pažeidimo dalykas, muitinės vertės, taigi muitinė gali koreguoti šios baudos dydį, atsižvelgdama į visus konkretaus atvejo faktus ir aplinkybes, įskaitant tyčinį ar netyčinį padaryto pažeidimo pobūdį.

52 Vis dėlto, net atsižvelgiant į muitų teisės aktų pažeidimų ypatumus, be kita ko, į didelį šių pažeidimų dažnumą ir tai, kad sudėtinga juos nustatyti, nacionalinėje teisėje numatyta bauda, kurios dydis yra nuo 100 % iki 200 % prekių muitinės vertės, neatitinka visų pažeidimų, už kuriuos ji skiriama, sunkumo, visų pirma tuo atveju, kai nesilaikyta pareigų, susijusių su muitinės deklaracijomis, vykdant išorinio tranzito procedūrą. Iš tiesų tokia sankcija, viena vertus, viršija tai, kas būtina siekiant užtikrinti, kad prekės, kurioms įforminta ši procedūra, nebūtų paimtos iš muitinės priežiūros, ir, kita vertus, yra neproporcinga, palyginti su skola muitinei, atsirandančia dėl prekių, kurioms taikoma minėta procedūra, paėmimo iš muitinės priežiūros (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 4 d. Sprendimo *Schenker*, C-655/18, EU:C:2020:157, 44 ir 46 punktus).

53 Tokia išvada juo labiau darytina dėl to, kad ši sankcija papildo Muitinės įstatymo 233 straipsnio 6 dalyje numatytą sankciją, pagal kurią kontrabandinės prekės paimamos valstybės naudai, neatsižvelgiant į jų savininką, o kai šios prekės yra dingusios arba pavogtos, pažeidėjas baudžiamas bauda, lygia jų muitinei vertei arba eksporto vertei, jei prekės eksportuojamos. Sankcijų, taikomų kontrabandos pažeidimą padariusiam asmeniui, kumuliacija gali lemti tai, kad jam bus nurodyta padengti trigubą atitinkamų prekių muitinę vertę.

54 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus byloje C-372/23 reikia atsakyti, kad Sąjungos muitinės kodekso 15 straipsnis ir 42 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad jais nedraudžiamos nacionalinės teisės normos, leidžiančios konstatuoti muitų teisės aktų pažeidimą vien dėl aplaidumo, kuris pasireiškė tuo, kad nesilaikyta tinkamos vežamų prekių deklaracijos formos. Vis dėlto pagal tas nuostatas draudžiama, kad minėtą pažeidimą padariusiam asmeniui tokiomis aplinkybėmis būtų skiriama administracinė sankcija, kurios dydis yra ne mažesnis nei prekių, kurios yra šio pažeidimo dalykas, muitinė vertė.

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų byloje C-717/22, taip pat dėl trečiojo ir ketvirtojo klausimų byloje C-372/23

55 Pirmuoju ir antruoju klausimais byloje C-717/22, taip pat trečiuoju ir ketvirtuoju klausimais byloje C-372/23, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos muitinės kodekso 42 straipsnio 1 ir 2 dalys, siejamos su Chartijos 17 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriose numatyta, kad muitų teisės aktų pažeidimo atveju ne tik skiriama bauda, bet ir konfiskuojamos prekės, kurios yra atitinkamo pažeidimo dalykas. Jeigu į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, šie teismai teiraujasi, ar toks konfiskavimas leidžiamas net ir tuo atveju, kai šios prekės nepriklauso pažeidimą padariusiam asmeniui.

56 Pirmiausia, kaip pažymėta šio sprendimo 44 punkte, pagrindinėje byloje aptariamoms prekėms turėjo būti taikoma išorinio tranzito muitinės procedūra, tačiau tai turi patikrinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai. Pagal Sąjungos muitinės kodekso 158 straipsnį dėl šių prekių turėjo būti pateikta muitinės deklaracija.

57 Atsižvelgiant į tai, dėl taip performuluotų prejudicinių klausimų pirmos dalies reikia pažymėti, kad šio kodekso 42 straipsnio 2 dalyje numatyta, jog „[k]ai taikomos administracinės sankcijos, jos gali būti, *inter alia*, vienos arba abiejų iš toliau nurodytų formų: <…> muitinės paskirta piniginė bauda, įskaitant atitinkamais atvejais taikomą susitarimą, pakeičiantį baudžiamosios sankcijos taikymą; <…> atitinkamam asmeniui suteikto leidimo atšaukimas, jo galiojimo sustabdymas arba dalinis pakeitimas“.

58 Šiuo atžvilgiu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų abejonės iš dalies kyla dėl to, kaip jie aiškina šio 42 straipsnio 2 dalį – kad joje išsamiai išvardytos administracinės sankcijos, taikytinos už muitų teisės aktų pažeidimą.

59 Vis dėlto, kaip savo išvados 63 punkte pažymėjo generalinis advokatas, šioje nuostatoje vartojama sąvoka „*inter alia*“ rodo, kad šių administracinių sankcijų sąrašas nėra baigtinis ir valstybės narės iš principo gali numatyti kitas administracines sankcijas nei tos, kurios nurodytos minėtoje nuostatoje, kaip antai prekių, kurios buvo muitų teisės aktų pažeidimo dalykas, konfiskavimo priemones.

60 Be to, kadangi sankcijos, taikomos, kai nesilaikoma Sąjungos muitinės kodekso nuostatų, šiame kodekse nėra suderintos, valstybės narės gali kartu taikyti skirtingas administracines sankcijas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, su sąlyga, kad laikomasi minėto kodekso 42 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto proporcingumo reikalavimo (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 4 d. Sprendimo *Schenker*, C-655/18, EU:C:2020:157, 41 ir 42 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

61 Dėl klausimo, ar pagal Muitinės kodekso 42 straipsnį draudžiama konfiskuoti prekes, nepriklausančias pažeidimą padariusiam asmeniui, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad nacionalinės teisės normos, pagal kurias leidžiama konfiskuoti sąžiningam trečiajam asmeniui priklausantį turtą, naudotą kontrabandos pažeidimui padaryti, yra nesuderinamos su Chartijos 17 straipsnio 1 dalyje garantuojama teise į nuosavybę (šiuo klausimu žr. 2021 m. sausio 14 d. Sprendimo *Okrazhna prokuratura – Haskovo ir Apelativna prokuratura – Plovdiv*, C-393/19, EU:C:2021:8, 56 punktą).

62 Vis dėlto konfiskavimo priemonės, susijusios su pajamomis, gautomis iš nusikalstamos ar neteisėtos veiklos, arba su nusikalstamos veikos padarymo priemone, kuri nepriklauso *bona fide* trečiajai šaliai, patenka į nuosavybės naudojimo reglamentavimo, kaip tai suprantama pagal Chartijos 17 straipsnio 1 dalies trečią sakinį, sritį (šiuo klausimu žr. 2024 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Neves 77 Solutions*, C-351/22, EU:C:2024:723, 82 punktą).

63 Siekiant užtikrinti administracinių sankcijų, taikomų už muitų teisės aktų pažeidimą, sistemos realų atgrasomąjį poveikį, kartu laikantis proporcingumo reikalavimo, tokius pažeidimus padariusiems asmenims turi būti faktiškai neleidžiama gauti ekonominės naudos iš tų pažeidimų, o numatytos sankcijos turi būti tokios, kad jų poveikis būtų proporcingas minėtų pažeidimų sunkumui ir veiksmingai atgrasytų bet kurį asmenį nuo tokio pobūdžio pažeidimų darymo (pagal analogiją žr. 2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *Agenzia delle dogane e dei monopoli ir Ministero dell'Economia e delle Finanze*, C-452/20, EU:C:2022:111, 44 punktą).

64 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad konfiskuotos prekės priklauso ne VU, bet *Sistem Lux*. Kaip, be kita ko, pažymėjo muitinės direkcija ir Bulgarijos vyriausybė savo rašytinėse pastabose, ši bendrovė yra prekių gavėja ir (arba) Sąjungos tranzito procedūros vykdytoja. Taigi bet kuriuo iš šių atvejų ji privalo laikytis iš Sąjungos muitinės kodekso 233 straipsnio kylančių pareigų.

65 Tokiomis aplinkybėmis neatmestina, kad tuo atveju, kai nevykdomos iš šio 233 straipsnio kylančios pareigos, *Sistem Lux* gali būti laikoma atsakinga už šios nuostatos pažeidimą. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai turi patikrinti šias faktines aplinkybes ir prireikus nustatyti šios bendrovės atsakomybę.

66 Kalbant apie šio sprendimo 64 punkte nurodytus du atvejus, reikia konstatuoti, kad, atsižvelgiant į muitų teisės aktais siekiamą tikslą užkirsti kelią neteisėtam ne Sąjungos prekių importui į Sąjungą ir kovoti su sukčiavimu užtikrinant teisingą importo muitų surinkimą, kad būtų apsaugoti Sąjungos finansiniai interesai (šiuo klausimu žr. 2010 m. liepos 15 d. Sprendimo *DSV Road*, C-234/09, EU:C:2010:435, 33 punktą ir 2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Kauno teritorinė muitinė*, C-489/20, EU:C:2022:277, 35 punktą), šių prekių konfiskavimas, kaip papildoma sankcija, kai jos priklauso asmeniui, kuriam priskiriamas Sąjungos muitinės kodekso pažeidimas, yra proporcingas ir gali atgrasyti atitinkamus ekonominės veiklos vykdytojus nuo iš šio kodekso kylančių pareigų pažeidimo bei neleisti jiems iš to gauti naudos.

67 Be to, šį aiškinimą patvirtina Sąjungos muitinės kodekso 198 straipsnio 1 dalies a punktas, pagal kurį „[m]uitinė imasi visų būtinų disponavimo prekėmis priemonių, įskaitant konfiskavimą <…> jei nebuvo įvykdyta bent viena iš muitų teisės aktuose nustatytų pareigų, susijusių su ne Sąjungos prekių įvežimu į Sąjungos muitų teritoriją, arba prekės buvo nuslėptos nuo muitinės priežiūros".

68 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus byloje C-717/22 bei į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus byloje C-372/23 reikia atsakyti, kad Sąjungos muitinės kodekso 42 straipsnio 1 ir 2 dalys, siejamos su Chartijos 17 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas nedraudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriose numatyta, kad muitų teisės aktų pažeidimo atveju ne tik skiriama bauda, bet ir konfiskuojamos prekės, kurios yra šio pažeidimo dalykas, kai jos priklauso asmeniui, kuriam priskiriamas tas pažeidimas, su sąlyga, kad visa už jį taikomų sankcijų sistema atitinka proporcingumo reikalavimą.

Dėl trečiojo klausimo byloje C-717/22

69 Trečiuoju klausimu byloje C-717/22 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Pamatinio sprendimo 2005/212 2 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji taikoma prekių, kurios yra muitų teisės aktų pažeidimo dalykas, konfiskavimui, kai šis pažeidimas yra ne nusikalstama veika, bet administracinis nusižengimas. Jeigu būtų atsakyta teigiamai, šis teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar šio pamatinio sprendimo 1 straipsnio ketvirta įtrauka ir Direktyvos 2014/42 2 straipsnio 4 punktas turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriose numatyta, kad tokį konfiskavimą skiria administracinė institucija.

70 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Pamatinio sprendimo 2005/212 2 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių, kad galėtų konfiskuoti visas arba dalį nusikaltimo priemonių ir lėšų, įgytų iš nusikaltimų, už kuriuos baudžiama laisvės atėmimu daugiau kaip vieneriems metams, arba turtą, kurio vertė atitinka tokias lėšas.

71 Iš šios nuostatos formuluotės matyti, kad šio pamatinio sprendimo materialinė taikymo sritis, kaip matyti iš paties jo pavadinimo ir 1 konstatuojamosios dalies, kuriuose atitinkamai nurodomas „nusikalstamu būdu įgytų lėšų, nusikaltimo priemonių ir turto konfiskavimas“ ir „organizuotas nusikalstamumas“, apima tik nusikalstamas veikas (šiuo klausimu žr. 2023 m. kovo 9 d. Sprendimo *Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane“*, C-752/21, EU:C:2023:179, 40 punktą).

72 Be to, minėtos nuostatos taikomos tik tam tikro sunkumo nusikalstamoms veikoms, t. y. toms, už kurias baudžiama laisvės atėmimu daugiau kaip vieneriems metams (šiuo klausimu žr. 2023 m. kovo 9 d. Sprendimo *Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane“*, C-752/21, EU:C:2023:179, 41 punktą).

73 Dėl sąvokos „konfiskavimas“ pažymėtina, kad pagal Direktyvos 2014/42 14 straipsnio 1 dalį reikia remtis šios direktyvos 2 straipsnio 4 punkto formuluote, pagal kurią konfiskavimas – „dėl nusikalstamos veikos teismo paskirtas galutinis turto paėmimas“ (šiuo klausimu žr. 2023 m. kovo 9 d. Sprendimo *Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane“*, C-752/21, EU:C:2023:179, 42 ir 43 punktus).

74 Pakanka konstatuoti, kad, viena vertus, pagrindinėje byloje sprendimas konfiskuoti prekes, kurios buvo muitų teisės aktų pažeidimo dalykas, buvo priimtas po administracinio pobūdžio procedūros, kuri nebuvo susijusi su nusikalstama veika, už kurią baudžiama ilgesne nei vienų metų laisvės atėmimo bausme, kaip reikalaujama pagal Pamatinio sprendimo 2005/212 2 straipsnio 1 dalį, nei apskritai su nusikalstama veika.

75 Šiomis aplinkybėmis reikia pažymėti, kad nors prieš administracinę procedūrą nagrinėjamu atveju vyko baudžiamasis procesas, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą aiškiai matyti, kad pastaroji byla buvo nutraukta, todėl tuo metu, kai buvo pradėta administracinė procedūra, nebuvo nagrinėjama jokia baudžiamoji byla.

76 Kita vertus, iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos taip pat matyti, kad konfiskuoti aptariamas prekes nurodė ne „teismas“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2014/42 2 straipsnio 4 punktą, bet muitinė.

77 Pamatinis sprendimas 2005/212 netaikomas, kai sprendimą konfiskuoti priima muitinė pasibaigus procedūrai, nesusijusiai su nusikalstama veika (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 19 d. Sprendimo *„Agro In 2001“*, C-234/18, EU:C:2020:221, 61 punktą ir 2023 m. kovo 9 d. Sprendimo *Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane“*, C-752/21, EU:C:2023:179, 46 punktą).

78 Kadangi šio pamatinio sprendimo taikymo sritis yra aiškiai apibrėžta ir jis buvo priimtas siekiant nustatyti bendras būtiniausias nuostatas aiškiai apibrėžtoje srityje, kuri, beje, susijusi su bendradarbiavimu baudžiamosiose bylose, tas pamatinis sprendimas negali būti pagal analogiją taikomas tokiai situacijai, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje (šiuo klausimu žr. 2023 m. kovo 9 d. Sprendimo *Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane“*, C-752/21, EU:C:2023:179, 47 punktą).

79 Atsižvelgiant į visus šiuos motyvus, į trečiąjį klausimą byloje C-717/22 reikia atsakyti, kad Pamatinio sprendimo 2005/212 2 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji netaikoma konfiskavimo priemonei, skiriamai pažeidus muitų teisės aktus, jeigu toks pažeidimas yra ne nusikalstama veika, už kurią baudžiama ilgesne nei vienų metų laisvės atėmimo bausme, bet administracinis nusižengimas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

80 Kadangi šis procesas pagrindinių bylų šalims yra vienas iš etapų prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų nagrinėjamose bylose, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šie teismai. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. **2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas, 15 straipsnis ir 42 straipsnio 1 dalis**

   turi būti aiškinami taip:

   jais nedraudžiamos nacionalinės teisės normos, leidžiančios konstatuoti muitų teisės aktų pažeidimą vien dėl aplaidumo, kuris pasireiškė tuo, kad nesilaikyta tinkamos vežamų prekių deklaracijos formos. Vis dėlto pagal tas nuostatas draudžiama, kad minėtą pažeidimą padariusiam asmeniui tokiomis aplinkybėmis būtų skiriama administracinė sankcija, kurios dydis yra ne mažesnis nei prekių, kurios yra šio pažeidimo dalykas, muitinė vertė.

2. **Reglamento Nr. 952/2013 42 straipsnio 1 ir 2 dalys, siejamos su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnio 1 dalimi,**

   turi būti aiškinamos taip:

   pagal jas nedraudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriose numatyta, kad muitų teisės aktų pažeidimo atveju ne tik skiriama bauda, bet ir konfiskuojamos prekės, kurios yra šio pažeidimo dalykas, kai jos priklauso asmeniui, kuriam priskiriamas tas pažeidimas, su sąlyga, kad visa už jį taikomų sankcijų sistema atitinka proporcingumo reikalavimą.

3. 2005 m. vasario 24 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2005/212/TVR dėl nusikalstamu būdu įgytų lėšų, nusikaltimo priemonių ir turto konfiskavimo 2 straipsnio 1 dalis

turi būti aiškinama taip:

ji netaikoma konfiskavimo priemonei, skiriamai pažeidus muitų teisės aktus, jeigu toks pažeidimas yra ne nusikalstama veika, už kurią baudžiama ilgesne nei vienų metų laisvės atėmimo bausme, bet administracinis nusižengimas.

Parašai.